

Kari Hotakainen

A Tanítvány

Fordította Panka Zsóka

Kari Hotakainen

A Tanítvány

TYPOTEX

Az Európai Unió társfinanszírozásával

Az Európai Unió finanszírozásával. Az itt szereplő vélemények és állítások a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Európai Oktatási és Kulturális Végrehajtó Ügynökség (EACEA) hivatalos álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az EACEA nem vonható felelősségre miattuk.

Original title: *Opetuslapsi*

© Kari Hotakainen 2022

Published originally in Finnish by Siltala Publishing

Published by agreement with Helsinki Literary Agency

Hungarian translation © Panka Zsóka, 2023

Hungarian edition © Typotex, Budapest, 2023

Engedély nélkül semmilyen formában nem másolható!

TYPOTEX VILÁGIRODALOM

ISSN 2064-2989

ISBN 978 963 493 258 1

Kedves Olvasó!

Köszönjük, hogy kínálatunkból választott olvasnivalót!

Újabb kiadványainkról, akcióinkról a www.typotex.hu

és a facebook.com/typotexkiado oldalakon értesülhet.

Typotex Kiadó

Alapította Votisky Zsuzsa, 1989

A kiadó az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók
és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.

Felelős kiadó: Németh Kinga

Felelős szerkesztő: Kiss Barnabás

Borítóterv: Nagy Norbert

Nyomdai munkálatok: Mega-Galaxis Kft., Budapest

Felelős vezető: Nemere Ágnes ügyvezető igazgató

Adj erőt, hogy elbírjam a beton súlyát, akkor is, ha a száram csak egy apró fűszál tartására lett teremtve. Adj erőt, hogy ellenálljak az emberek gúnyolódásának, akkor is, ha az idegrendszerem elég gyenge. Adj egy feszítővasat, ha nem találok a kulcsaimat. Ne adj reményt, ha nincs, se kegyelmet, ha nem érdemlem meg. Ne beszélj kedvesen, ha kemény dolgok várnak rám.

I.

Kihelyezett tenyészszuka

Nehéz egy gyümölcskéssel szívet karcolni valaki homlokába, ha közben az illető rángatózik és kapálózik. Főleg, ha kezdők vagyunk. Próbálom megértetni vele, hogy ha nyugton marad, akkor rendesen el tudom végezni a munkát. Megértem a fájdalmát, de fájdalom nélkül nincs öröm. A mennyország örömeiért a pokol tüzével fizetünk.

A nyöszörgéséből ítélve még sok mondanivalója lenne, de már eleget mondott, a többi maradjon csak a ragasztószalag mögött. Átveszem a szót. Elmagyarázom neki, hogy ha abbahagyná a reszketést és a remegést, a szívecske elkészítése alig tartana fél óráig. Arra is emlékeztetem, hogy húsz évvel ezelőtt én is egy helyben maradtam, amikor szépen megkért rá. A türelem nagy erény.

A szív egyik fele elkészül, amikor elveszíti az eszméletét, én pedig nyugodtan folytathatom a munkát. A bőre már megöregedett, ráncos és vékony, ami megnehezíti a dolgom. A kés néha megakad a bőrredőkben, vér spriccel belőlük, és tönkreteszi a fáradságos munkával

elkészített mintát. Már az elején eszméletlenre kellett volna vernem, de valamiért szánalom fogott el, így csak párszor ütöttem meg a gumikalapáccsal, és amilyen nagydarab, annyi meg sem kottyant neki.

A szív elkészül, de valljuk be, nem lett túl szép. Úgy néz ki, mint egy vérfoltos, rossz tetoválás. De most be kell érni ezzel – azért kivethető, hogy ez egy szív, és biztos még jobban fog kinézni, ha majd megszárad a bőre. Megrázogatom a vállánál fogva, egy pillanatra szédülten bámul, aztán megmozdul. Szemei tágra nyílnak. Elmondom neki, hogy készen vagyunk, és a kezébe nyomok egy tükröt. Észreveszi az új mintát a homlokán, és rémülten megrázza a fejét. Elmagyarázom neki, hogy a szív a szeretet szimbóluma, a világ összes emberét egyesítő érzés univerzális jele. Van egy szív a mellkasában, és egy a homlokán. Azt is világossá teszem számára, hogy ő különleges eset, kézműves darab, a szívem csücske. Nem minden gazdálkodó kap szívet a homlokára. Csak az, aki megérdemli.

Előveszem a fényképet a hátizsákomból, és a szeme elé tartom. Húsz évvel ezelőtt, egy forró napon készítette az eperföldjén. A képen szűk rövidnadrágot és pólót viselek.

Tizennégy éves voltam. Azért fordultam a kamera felé, mert azt parancsoltad. Akkor te parancsoltál. Azt mondtad, imádod az összes lányt, akik idejönnek hozzád epret szedni. Azt akartad, hogy úgy hajoljak le az eperhez, hogy a fenekem csinosan az ég felé nézzen. Muszáj volt beleegyeznem, mert úgy neveltek, hogy nem tudtam nemet mondani. Nem volt választásom. Ezt a képet te készítetted, több száz fényképet készítettél. Aztán a barátaiddal nézegetted a képeket; a nevelőapám is közéjük tartozott. Neked volt a legjobb fotóalbumod a környéken, és rendszeresen összegyűltetek, hogy nézegetésétek. Láttam, hogy nálunk is jártatok, egy-egy pohár drága whisky volt előttetek, a hangszórókból kellemes hegedűszó szólt. Akkor is imádtátok a szépséget, most is imádjátok a szépséget. A világ nektek a szebbik oldalát mutatta. De ennek ára van. Nincsenek angyalok ör-

dögök nélkül. Nem értél hozzám, csak lefényképeztél. A bűnöd tehát nem túl nagy, inkább aprócska, triviális, jelentéktelen – akárcsak te magad. Most egy szív díszeleg a homlokodon, annak jeleként, hogy te is szerepet játszottál abban, hogy a szívem összetört: megsebezted, de nem törted egészen össze, ezért életben hagylak, hagyom, hogy az életed hátralévő részében ezzel a szívecskével a homlokodon járj, és amikor az emberek megkérdezik, hogy honnan került a szív a homlokodra, azt mondhatod, hogy ez a jutalmad az élethosszig tartó bujaságodért és szépségimádatodért. Az Úr elvette, az Úr most visszakapta.

Annyi mondanivalója lenne még, hogy kedvem támad levenni a ragasztószalagot a szájáról, de annyira azért mégsem érdekel, mit akar mondani. Összeszedem a cuccaimat, bedobálom a hátizsákomba, megtöltöm a vizespalackokat, és leveszem a telefont a töltőről. A lelkem megnyugszik a jól végzett munka örömétől és az erőfeszítéstől, a vérnyomásom lelassul, az izgalom elszáll, jól megérdemelt lomha fáradtság árad szét az egész testemben.

Visszafordulok, hogy még egyszer megnézzem a gazdát, aki megkötözve nyösörög a pajta koszos padlóján. A gazda szép és szabad életet élhetett. Az élet minden területén kiteljesedhetett. Semmi oka panaszra, mégis üvölt. Megveregetem a feje búbját, és kisétálok az istálló ajtaján a szabad ég alá.

A tarkómon hatalmas csattanás. A földre rogyok.

Amikor magamhoz térek, pánikba esek. Rájövök, hogy két szénabála között fekszem. Az aranyló nap egyenesen a szemembe süt, nem tudok ránézni. Nem kapok levegőt. A testem lángol és bizsereg. Nem tudom biztosan, hogy betört-e a koponyám, de az biztos, hogy jó nagyot csaptak rá. Most megfizetek az elbizakodottságomért. Nem kötöztem meg rendesen a gazdát, alábecsültem a képességeit. Nem tudok megmozdulni. Pánikba esek. Nem érzem a lábam, sem a karom. Egy felhő úszik a nap elé. A halántékomon izzadság csorog. Megpróbálok segítségért kiáltani, de nem sikerül. Minden elhomályosul. Elveszítem az eszméletem.

Vízcseppek hullanak a homlokomra. Az ég elsötétült, a távolból morajlás hallatszik, vihar közeledik. Hirtelen zuhogni kezd az eső, mintha dézsából öntenék. Érezni kezdem a bal kezemet. Úgy tűnik, az eső meglazította a köteleket. Egyszer csak leszakad az ég, a villámok sárgán cikáznak, a víz nagy erővel csapódik a földbe, a szántóföldön apró lyukak jelennek meg, az eső szinte zuhanyként ömlik a fejemre, fáj a torkom, köhögnöm kell, gyomorsavas hányás ömlik a számból a nyakamba, a pánik erővel tölt fel. Egy hal vagyok, aki ki akar szabadulni a hálóból, a jobb karom is megmozdul, a bal lábam is megmoccan, az erőm fogytán, de szerencsére érzem, hogy a szénabálák lassanként engednek a szorításból.

Képeket látok, villanásokat, homályos tükröződéseket. Talán hallucinációk. Látom magamat magam mellett, fölött, oldalról, sok

van belőlem, és mindenki rám mosolyog. Hanyatt fekszem a mezőn, az égbolt kivilágosodott, szénaszagot és izzadságszagot érzek. Mindenem fáj, nem merek felállni.

Oldalra fordulok, látom az utat, ami az emberek közé vezet. Oda kell jutnom. Kúszva. Vagy mászva. Mielőtt a gazda visszajön és befejezi, amit elkezdett.

Megpróbálok felülni, de nem sikerül. A jobb kezemmel megtapogatom a tarkómat, véres, de nem vésszesen nyílt fel.

Mély levegőt veszek, és rákényszerítem magam, hogy felálljak. A táj meginog. A mező és az ég helyet cserélnék. Visszazuhanok a földre. Leülök, össze kell szednem magam. Nézem a tarlót a mezőn, a barna, sárga és piros színben pompázó szűrős szőnyeget. Nézem az eget, amelynek zápora megmentett engem. Nézem a pár száz méterre lévő, esőtől csillogó, vizes utat, amelyen végig kell mennem, hogy elvégezzem a korábbi életemből rám maradt fontos feladatokat. Szívemnek kedves, de nehéz feladatok, épp olyan nehezek, mint ez az iménti is, amit elbaltáztam. De most nem szabad túl szigorúnak lennem önmagammal szemben, irgalmasnak kell lennem, még ha nem is szeretem ezt a szót, az irgalom a büntetlenek langyos szava, amely a túlbuzgó használat során megkopott.

Újra felállok. Tántorgok, de sikerül állva maradnom. Egy pillanatra az út tűnik fel a szemem előtt, aztán eltűnik, és egy árok van előttem, puha és sáros, hívogató. Belezuhanok, és ott is maradok.

Érzem, hogy hozzám érnek. Cipelnek. Vonszolnak. Egy alakot látok. Nem látom az alakot. Aztán újra látom. Felhők lebegnek fölöttem, az ég függönyei. Sárga fények villognak, elhomályosulnak. Valahová letesznek, egy hordágyra, azt hiszem. Hogy megvizsgáljanak, ítélkezzenek. Felkészítenek. Az ég eltűnik, valaki lekapcsolja a fényt a felhők mögött.

Idegen ágyban ébrednek, vagy nem is ágyban, hanem valamiféle padon vagy priccsen, régi matraccal. A falról egy jávorszarvasfej bámul rám. A plafont álmennyezet borítja. Nem merek megmozdulni. Vajon a gazda házában vagyok? Ha igen, akkor nekem annyi. Mindenem fáj, moccanni sem bírok. Bal felől lépéseket hallok. Valaki becsörtet a szobába, átható trágyaszaga van. Becsukom a szemem. Az alak öles léptekkel közeledik, megáll, jó reggelt kíván, és leül egy székre. A hangjából rájövök, hogy nem a gazda az, és nincs is semmiféle szaga. Fehér köpenyt visel, és nem ül, hanem áll, háttal nekem, a szomszéd ágyon fekvő személyhez beszél. Úgy tűnik, hogy kórházban vagyok, tehát élek.

Mozdulatlanul fekszem hát tovább, és örülök az életnek, amit majdnem elvesztettem. A gazda eszméletlenül vert, ami még megbocsátható, de az, hogy a szénabálákhoz kötözött, már egyértelmű gyilkossági kísérlet volt. Nem megyek vissza bosszút állni, megkaptam, amit akartam. Az a szív örökké a homlokán fog dobogni.

Az orvos felém fordul. Homályosan emlékszem rá, hogy a sürgősségin valami fedősztorit meséltem a sérüléseimről, de az erős fájdalomcsillapítók miatt nem emlékszem a részletekre. Az orvos itt áll előttem, és a keresztnevemen szólít. Régóta nem történt velem olyan, hogy valaki a keresztnevemen szólított és a horgylétemről érdeklődött. Ez a ritka és váratlan kedvesség majdnem lyukat üt a védőpajzsomon, de nem engedem eluralkodni az érzést. Egész jól, válaszolom, és elfordítom a fejem. Az orvos a sérüléseimről magyaráz, és csodálkozik, hogyan származhatnak abból, hogy

átestem egy galagonyasövénnyen. Nem tudok mit mondani. Nincs kedvem tovább hazudozni, ráadásul a korábbi hazugságokra nem is emlékszem.

Az orvos szerint minden sebet és zúzódást megfelelően elláttak, de a felépülés időbe telik. A tarkómat tíz öltéssel varrták össze. Pi-hennem kell, táppénzre menni, és hagyni, hogy regenerálódjon a bőröm. Bólintok, és megígérem, hogy mindent megteszek, bár a pihe-nés, a betegszabadság és a bőr regenerálódása jelenleg elég távoli dolognak tűnik. Az orvos megkérdezi, hogy van-e családom vagy barátaim, akik tudnak segíteni az ápolásban. Bólogatva igent hazudok. Az orvos azt mondja, legjobb esetben két nap múlva mehetek haza.

Miután az orvos távozik, megkérem a nővért, hogy húzza el az ágyak közötti függőnyt. Nem szeretném látni a mellettem fekvő beteget, nem szeretem az idegenek tekintetét, de a legjobban azt utálom, ha kérdezősködnek. Össze akarom szedni a gondolataimat, rendet akarok rakni közöttük.

Gondolatban végigveszem magamban a gazdánál tett látogatásom eseményeit, és rájövök, hogy két olyan bűnt követtem el, ami majdnem az életembe került. Elbizakodottság és gondatlanság. Bár az események végső kimenetele kedvezően alakult számomra, be kell ismernem, hogy van még mit javítani. Túlságosan bíztam magamban, és ezért nem voltam elég óvatos.

Másnap reggel korán kelek, és megnyomom a piros gombot. A nővér azonnal ott terem. Vizet és gyümölcslevet kérek, és ő mosolyogva megígéri, hogy mindjárt hozza. A nővér mosolya szinte már túlzásnak tűnik. Ráadásul betartja az ígétét, és tényleg azonnal hozza a gyümölcslevet. Az ígétet betartása is szinte túlzás. Túlérzékeny vagyok a kedvességre. Örülök, hogy a nővér nem szólít a nevemen. Az már határozottan túlzás lenne. Amikor a nővér távozik, megkérdezi, hogy minden rendben van-e. Bólintok.

Estére a fájdalmaim enyhülnek, lassan felülök az ágyban. A látvány szédítő. A padló mozog, de fokozatosan megáll. Nincsenek rajta sem patkányok, sem rothadó heringek. A mellettem alvó betegre nézek. Nincsenek szarvak a fején. Az ablak felé fordul. Az égő csipkebokrok eltűntek, és angyalok sem láthatóak a parkolóban. A káosz visszavonult.

Eljött az ideje, hogy új életet kezdjek. De előtte még el kell számolnom a régivel. A gazda elintézve, így már csak ketten vannak hátra. A dolgot nagyban megkönnyíti, hogy mindketten ugyanott laknak. Családi házas városrész, egyszintes ház, egyszerű alaprajz, ismerős ajtók és szokások, pontos időbeosztás, a célpontok életmódja és napi rutinja mindig ugyanaz. A ház körül kerítés, előtte sövény, rossz láthatóság. Mindkét szomszédban idős emberek laknak, akik korán lefekszenek és rosszul hallanak.

A célpontok biztos nem számítanak rám, és nincsenek felkészülve semmiféle kellemetlen dologra. Lehet, nem is emlékeznek rá, mit tettem, ezért ezeket majd el kell mondanom, és megtanítani őket az illemre.

Az orvosok és nővérek vizitjének idejét már kiismertem, tudom, hogyan tervezzem meg az indulást. Megreggelizem, beveszem a fájdalomcsillapítókat, és felkelek. A civil ruhámra felveszem a kórházi zöld köpenyemet, a bejárati ajtóhoz érve a zsebemben kotorászom, hogy a portás azt higgye, cigizni megyek, köszönésképpen biccentek neki, és a parkolón keresztül kísételem a kórház területéről. Aztán a kórházi köpenyt kivágom a kukába.